

worthless; राजेति कियती मात्रा Pt. 1. 40; मातः कियन्तोऽरयः Ve. 5. 9. -3 Some, a little; a small number, a few (having an indefinite force); निजहृदि विकसन्तः सन्ति सन्तः कियन्तः Bh. 2. 78; त्वदभिसरणभसेन वलन्ती पतति पदानि कियन्ति चलन्ती GIt. 6. -Comp. -एतद् of what importance is this to; कियदेतद्धनं पुंसः Ks. 3. 49. -एतिका effort, vigorous and persevering exertion. -कालम् ind. 1 how long. -2 some little time. -चिरम् ind. how long; कियच्चिरं श्राम्यसि गौरि Ku. 5. 50. -दूरम् ind. 1 how far, how distant, how long; कियद्दूरे स जलशयः Pt. 1; N. 1. 137. -2 for a short time, a little way. -मात्रः a trifle, small matter; कियन्मात्रे कृतोऽनेन संरम्भोऽयं कियानिति Ks. 65. 139.

कियाहः A horse of a red or bay colour.

किरः A hog.

किरकः 1 A scribe. -2 A pig.

किरणः [कृ-क्यु Un. 2. 81] 1 A ray or beam of light, a ray (of the sun, moon or any shining substance); रविकिरणसहिष्णुः S. 2. 4; एको हि दोषो गुणसंनिपाते निमज्जतीन्दोः किरणेष्विवाङ्कः Ku. 1. 3; Sānti. 4. 6; R. 5. 74; Śi. 4. 58; मय radiant, brilliant. -2 A small particle of dust. -3 The sun. -Comp. -पतिः, -मालिन m. the sun.

किराटः A merchant; पणयिष्यन्ति वै क्षुद्राः किराटाः कूटकारिणः Bhāg. 12. 3. 35.

किरातः [किरं पर्यन्तभूमिं अतति गच्छतीति किरातः] 1 N. of a degraded mountain tribe who live by hunting, a mountaineer; वैयाकरणकिरातादपशब्दमृगाः क्व यान्तु संत्रस्ताः । यदि नटगणकचिक्रिसकवैतालिकवदनकन्दरा न स्युः ॥ Subhās.; Pt. 1. 17; पर्यन्ताश्रयिभिर्निजस्य सदृशं नाम्नः किरातैः कृतम् Ratn. 2. 3; Ku. 1. 6, 15. जवार इति यद्राज्यं किरातानां पुरातनम् Parnā 1. 39. -2 A savage, barbarian. -3 A dwarf. -4 A groom, a horseman. -5 N. of Śiva in the disguise of a Kirāta. -6 A species of fish; किरातो लुब्धके देववाहिनीमस्यभेदयोः Nm. -7 N. of a medicinal herb (Mar. किराईत, चिराईत, भूनिव) -ताः (pl.) N. of a country. -Comp. -अर्जुनीयम् N. of a poem by Bhāravi (in which the combat of Arjuna with Śiva in the form of a Kirāta or mountaineer is poetically described.) -आशिन् m. an epithet of Garuda. -तिक्तः N. of a medicinal herb (Mar. किराईत, चिराईत).

किरातकः, -तिकः 1 The bitter gentianaceae (Mar. चिराईत). -2 A man of the Kirāta tribe.

किरातिः f. 1 The Ganges. -2 An epithet of Durgā.

किरातिनी f. N. of a plant (जदामांसी).

किराती 1 A female Kirāta, a woman of the Kirāta tribe. -2 A woman who carries a fly-flap or chowri; नौसंश्रयः पार्श्वगतां किरातीमुपात्तबालव्यजनां बभाषे R. 16. 57. -3 A bawd, a procuress. -4 Pārvatī in the disguise of a Kirāti. -5 The celestial Gaṅgā.

किरिः [किरति भूमिम्, कृ-इक्] 1 A hog, boar. -2 A cloud.

किरिटः The fruit of the marshy date tree.

किरीटः, -टम् [कृ-कित्; Un. 4. 184] 1 A diadem, crown, crest, tiara; किरिटाद्वाञ्जलयः Ku. 7. 92. -2 A trader. See किराट. -Comp. -धारिन् m. a king. -मालिन् m. an epithet of Arjuna.

किरीटिन् a. [किरिटा-इनि] Wearing a crown or diadem; Bg. 11. 17, किरिटिन् गदिनं चक्रहस्तमिच्छामि त्वां द्रष्टुमहं तथैव 46; Pt. 3. (-m.) N. of Arjuna; एतच्छ्रुत्वा वचनं केशवस्य कृताञ्जलिर्वैपमानः किरिटी Bg. 11. 35. (Mb. thus accounts for the name:—पुरा शक्रेण मे बद्धं युध्यतो दानवर्षभैः । किरिटां मूर्ध्नि सूर्याभं तेनाहुर्मां किरिटीन्दम् ॥) -2 N. of Indra; Mb. 1. 34. 6.

किर्मिः -मी f. 1 A hall, building. -2 An image of gold or iron. -3 The Palāśa tree.

किर्मिर a. Variegated, spotted. कान्तिभिः सकलं श्योम तदा किर्मिरतां दधौ Śiva. B. 24. 56. -रः 1 N. of a Rākṣasa slain by Bhīma; Mb. 3. Ve. 6. -2 The variegated colour. -3 The orange tree. -Comp. -जित्, -निषूदनः, -सूदनः epithets of Bhīma. -त्वच् The orange tree.

किर्मिरित a. 1 Variegated, spotted. शर्मोर्मिकिर्मिरितधर्मलिप्सुः N. 6. 97. -2 Mingled with; तत्रास्मि पत्युर्वीरवस्ययेह शर्मोर्मिकिर्मिरितधर्मलिप्सुः Hch. 6. 97; cf. also क्षुत्क्षामार्भक-संभ्रमोक्तिनिगडैः किर्मिरिताः ... Sūktisundara 5. 1.

किर्याणी A wild hog.

किल् I. 6. P. (किलति, किलित) 1 To be or become white. -2 To freeze. -3 To play, sport. -II. 10 P. 1 To urge, instigate. -2 To throw, cast, send.

किलः 1 Play, trifling. -Comp. -किञ्चित् amorous agitation, weeping, laughing, being angry &c. in the society of a lover; त्वयि वीर विराजते परं दमयन्तीकिलकिञ्चितं किल N. 2. 44. जानानाभिरलं लीला-किल-किञ्चित-विभ्रमान् । Bk. 8. 47. The नाट्यशास्त्र refers to it in the following context विलासलीलाः किलकिञ्चितानि त्रिवोक-मोहायित-विभ्रमाणि । विच्छिन्त-माकुटिमितेक्षितानि योज्यानि तज्ज्ञैः सुकुमारवृत्ते ॥ (cf. also क्रोधाश्रुहर्ष-भीत्यादेः संकरः किलकिञ्चितम् इति आलङ्कारिकाः)

किल् ind. 1 Verily, indeed, assuredly, certainly; अर्हति किल् कितव उपद्रवम् M. 4; इदं किलाव्याजमनोहरं वपुः S. 1. 18. -2 As they say, as is reported (showing report or tradition ऐतिह्य); बभूव योगी किल् कार्तवीर्यः R. 6. 38, 18. 51; जघान कंसं किल् बासुदेवः Mbh. -3 A feigned action (अलीक); प्रसह्य सिंहः किल् तां चकर्षे R. 2. 27; Mu. 7. 9; पयस्यगाधे किल् जातसंभ्रमा Ki. 8. 48, 11. 2. -4 Hope, expectation or probability; पार्थः किल् विज्ञेयते कुरुन् G. M. -5 Dissatisfaction, dislike; एवं किल् केचिद्वदन्ति G. M. -6 Contempt; त्वं किल् योत्स्यसे G. M. -7 Cause, reason (हेतु); (very rare) स किलैवमुक्तवान् G. M. 'for he said so'.